НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»
КАФЕДРА UNESCO З НАУКОВОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

МАТЕРІАЛИ

ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ НАУКОВОЇ ОСВІТИ»

15–19 грудня 2022 року

Київ
2022

УДК 011.895:37-056.45
І-57

І-57 Інноваційні практики наукової освіти : матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 15–19 грудня 2022 року). – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. – 1154 с.

У збірник увійшли статті та тези учасників ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні практики наукової освіти», у яких розкрито перспективи і способи впровадження наукової освіти, , а також питання популяризації її інноваційних практик.

Тематика публікацій:

✓Наукова освіта: міжнародний досвід і світові тенденції

✓Освіта наукового спрямування в умовах воєнного стану

✓STEM- та STEAM-освіта: сучасні тенденції та перспективи

✓Музейна педагогіка як інноваційна педагогічна технологія

✓Практики наукової освіти з національно-патріотичним компонентом

✓Інформаційно-освітній простір: застосування інноваційних цифрових технологій

Видання рекомендовано для науковців, керівників і представників освітніх закладів, інститутів післядипломної освіти, педагогічних працівників усіх ланок системи освіти.

Статті подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

УДК 011.895:37-056.45

Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022

Булах І. І. Оптимізація освітнього процесу закладів вищої освіти в контексті воєнного стану 117

Бурлаєнко Т. І., Швачко А. В. Алгоритм трансформації наукового дослідження вихованців МАНУ в стартап на основі методики «Економічний коворкінг – підприємницька грамотність молодого науковця» 123

Ваганова Н. А. Психологічні особливості створення безпечного інформаційно-освітнього простору в умовах воєнного стану 128

Варіна Г. Б., Шевченко С. В. Імплементація технологічних можливостей сервісу learningapps у процес розвитку мотиваційного компоненту здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання 135

Василенко В. М. Застосування інноваційних цифрових технологій у сучасному освітньому процесі 141

Ведмідь Н. М. Формування математичної компетентності учнів початкових класів за допомогою інструментів дистанційного навчання 145

Веренич Л. В. Цифровізація освітнього процесу як нова реальність підготовки майбутніх педагогів 151

Вершигора І. В. Формування національної свідомості дітей старшого дошкільного віку засобами музичного виховання 156

Вітте С. С. Формування якостей творчого читача крізь призму творів з національно-патріотичним компонентом на уроках мовно-літературної галузі 161

Войтович Н. М. Особливості використання TPR-технології в інклюзивних класах початкової школи на уроках англійської мови 167

Волкова Г. К. Формування іншомовної компетенції реферування студентів-фізіотерапевтів в умовах воєнного стану 171

Ворона Ю. В. Формування ключової компетентності спілкування іноземними мовами шляхом залучення до навчального процесу англомовних волонтерів у рамках міжнародного освітнього проєкту GOCAMP 177

Воронцова Е. В. Системи освіти в країнах – лідерах міжнародного дослідження PISA 187

Гайдукова І. А. Ціна правди. Голодомор. Помста за свободу 196

Гальченко М. С. Наукова освіта в інноваціях раціонального пізнання: від теорії до практики 201

Гапон-Байда Л. В. Фактори психологічної готовності майбутніх фахівців художнього текстилю до застосування проєктних технологій 205

Гаращенко А. П. Впровадження STEAM-технологій у процесі формування ключових компетентностей на уроках математики в умовах сучасної модернізації освіти 213

навчальних ситуацій;
- підвищення навчальної мотивації до вивчення іноземної мови;
- підвищення якості освітнього процесу через активність як лівої, так і правої півкулі головного мозку;
- може використовуватися для групової та індивідуальної роботи (вчителем з інклюзивного навчання чи асистентом вчителя відповідно до умов навчання) дітей з ОПП.
- передбачає максимальну соціалізацію та залученість дітей з ОПП до вивчення іноземної мови.

Підводячи підсумки, можна сказати, що технологія повної фізичної реакції спрямована на сприйняття мови через органи чуття. Суть методу полягає в запам'ятовуванні нових лексичних і граматичних конструкцій за допомогою жестів, виконання команд, пантоміми і гри. Таким чином можна вивчити велику лексичних одиниць, запам'ятовуючи їх асоціативно. TPR-вправи роблять урок цікавим і захоплюючим для учнів молодшої школи, а школярі з особливими освітніми потребами активно включені в навчальний процес. Використання даної технології для навчання окремих груп школярів з ОПП різних предметів асистентами вчителя початкової школи чи іншими учасниками групи педагогічного супроводу може стати темою подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Богачик М. С. Особливості застосування сучасних методів навчання англійської мови в початковій школі / Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 5(73). С.114-116.
2. Asher J. J. The Strategy of the Total Physical Response / International Review of Applied Linguistics in Language Teaching. 1965. Vol.3, Issue 4. P.291-300.
3. Richards, Jack C. Approaches and Methods in Languages teaching (A description and analysis). Cambridge University Press, 1998. 168 p.

Волкова Г. К.,
канд.пед.наук, доцент кафедри іноземних мов
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна
Електронна пошта: galynavolkova2016@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ РЕФЕРУВАННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЗІОТЕРАПЕВТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Стратегія здобуття вищої медичної освіти в Україні як основний етап отримання базових комунікативних, навчальних навичок і професійних компетентностей повинна зазнавати регулярних реформацій, що мають бути узгодженими із змінами, які відбуваються в умовах глобалізаційних процесів. Дуже важливим компонентом підготовки спеціалістів в галузі національної

системи охорони здоров'я є створення практичних матеріалів для студентів, які відповідають умовам дистанційного навчання. Систематичне та послідовне онлайн навчання студентів є можливим і досить ефективним при розумінні стратегії і володінні тактикою формування знань і компетенцій та наявності практичних навчальних посібників, створених з урахуванням програмних вимог до фахівців певної спеціальності.

Ключові слова: іншомовні професійні компетенції, навчальні матеріали, користування інформаційними комп'ютерними технологіями, розвиток вмінь читання та реферування, підсумковий контроль.

The strategy of obtaining higher medical education in Ukraine as the main stage of obtaining basic communication, educational skills and professional competences should undergo regular innovations, which must be consistent with the changes that occur in the conditions of globalizational processes. A very important component of training specialists in the sphere of National Health Service is the creation materials of practical use for students who are to find themselves in the frames of online learning. SySTEMatic and consistent distant training of students is possible and quite effective if both students and tutors understand the strategy and master the tactics of forming knowledge and competences and have practical training manuals created according to the program requirements for experts in a certain specialty.

Keywords: foreign language professional competences, educational materials, use of informational computer technologies, development of reading and abstracting skills, final control.

Навчальний процес в закладах освіти протягом останніх років (2020, 2021) майже проводився онлайн через оголошений карантин, викликаний епідемією COVID-19, а 2022 рік докорінно змінив життя українців до 24 лютого і після, коли РФ розпочала масштабне вторгнення до України.

Якщо для закладів середньої освіти МОН України розроблено відео уроки з предметів для конкретних класів, які викладено в Інтернеті, то в закладах вищої освіти, спираючись на автономію університетів, все дуже індивідуально. Отже, нарізним каменем постає питання формування якісного майбутнього спеціаліста із вищою освітою.

Тому підготовка випускника у закладах вищої освіти (ЗВО) – виклик сьогодення, який потребує від науково-педагогічного складу максимальної перебудови й активізації своїх професійних якостей. Зазначимо, що в Інтернеті присутні певні інформативні матеріали стосовно організації навчання в умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану в ЗВО, але на жаль, вони мають теоретичний характер [Петько 2022: 342]. Відсутні наукові методичні публікації та практичні матеріали із проблем викладання іноземних мов у медичній вищій школі.

Проблема підготовки фахівців, які б володіли іноземною мовою професійно, є однією з важливіших завдань професійної педагогіки вищої

школи. Професійна самореалізація та відповідне життя індивіду здебільшого залежить від його професійної компетенції, вміння адаптуватися, реалізовувати свої професійні здібності, нахили, інтереси, бути мобільним в професійному самовизначенні та кар'єрі. Іноземна мова наближує ситуацію навчального процесу до реальних умов, що породжує потребу в знаннях, їх практичному застосуванні й забезпечує персональну зацікавленість студентів, перехід від пізнавальної мотивації до професійної.

Мета статті – поділитися досвідом створення практичних матеріалів для формування іншомовних професійних компетенцій в умовах дистанційного навчання у закладі вищої медичної освіти.

Згідно освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» навчальна дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням» [Робоча програма 2021] є необхідною складовою частиною підготовки спеціалістів охорони здоров'я.

Основний курс іноземної мови здійснюється впродовж двох років навчання у ЗВО. Програма першого і другого років навчання складається з наступних змістових модулів:

1 курс

Змістовий модуль 1.Вища медична освіта

Змістовий модуль 2. Історія медицини.

Змістовий модуль 3. Анатомія людини

Змістовий модуль 4. Медичне обслуговування

Змістовий модуль 5. Досягнення сучасної медицини

2 курс

Змістовий модуль 1. Медична термінологія. Фізіологія. Мікробіологія

Змістовий модуль 2. Медична термінологія. Хвороби

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин (6 кредитів ЄКТС). Аудиторне навантаження – 33%, СРС – 67%.

Самостійна робота студентів відіграє провідну роль в курсі іноземної мови для цієї категорії студентів. Сьогодні навчальні матеріали з англійської мови для студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» не мають теоретичного обгрунтування, і практичного втілення, необхідного молоді для формування реферативних навичок читання зі своєї обраної професійної діяльності. Це пояснюється новизною надання вищої освіти майбутнім ерго- та фізіотерапевтам в Україні і тому відсутністю спеціальних навчальних матеріалів з англійської мови для цієї спеціальності. Дуже важливим компонентом підготовки спеціалістів є створення практичних матеріалів для студентів, які відповідають умовам дистанційного навчання.

Посібник для викладачів і студентів із формування і розвитку вмінь реферування у студентів медичних університетів Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» Дисципліна: „Іноземна мова за професійним спрямуванням”, створено нами на основі сучасних матеріалів, що знаходяться в інтернеті у вільному доступі і складається із методично організованих англійських автентичних професійних матеріалів для читання.

Посібник враховує мовленнєву компетентність студентів, які вивчають англійську мову професійного спрямування, володіють системними знаннями з дисципліни та певними навичками читання, вміннями самостійної роботи з науковою та методичною літературою. Викладачі можуть користуватись матеріалами посібника в процесі підготовки до підсумкового контролю та підчас роботи над усіма модулями навчальної дисципліни. Крім того, він може бути корисним для студентів інших медичних спеціальностей у процесі роботи над розвитком вмінь читання та реферування. Він призначений для створення у викладача іноземної мови та студентів стратегії, як вдосконалювати вміння користуватися широким обсягом текстового матеріалу в галузі освіти, анатомії і фізіології, охорони здоров’я, розширювати та збагачувати лексичний запас професійно спрямованої іноземної мови, розвивати навички користування інформаційними комп’ютерними технологіями, розвивати та вдосконалювати навички іншомовного професійного читання, зміцнювати лінгвістичну, професійну та прагматичну мовленнєву компетенції в рамках основного або факультативного, елективного чи он-лайн курсів англійської мови за професійним спрямуванням для студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія».

Основні тактичні завдання посібника із розвитку у студентів вмінь реферування включають ряд важливих компонентів:

Вдосконалення навичок рецептивного мовлення (читання) з використанням лексики загального користування та професійного спрямування.

Розвиток підготовленого продуктивного опосередкованого мовлення (письма) з використанням лексики загального користування та професійного спрямування та засвоєних граматичних конструкцій.

Поліпшення умінь та навичок різних видів читання текстів англійською мовою з 20 % незнайомої лексики: поглиблюючого, ознайомлюючого, проглядового, скануючого (у термінологія С. Ю. Ніколаєвої [Робоча програма 2011]).

Покращення навичок користування комп’юторними технологіями.

Формування вмінь тестової компресії та аналітичних узагальнень.

Розширення знань студентів про практичні можливості та функціональні обов’язки ерготерапевтів і інших спеціалістів суміжних спеціальностей.

Структура навчального посібника дуже проста і зрозуміла. Він містиьб пояснювальну записку, методичні рекомендації для викладачів з організації навчання студентів реферуванню, методичні рекомендації для студентів із реферування, що включають список сталих лінгвістичних реферативних підказок, 7 тематичних розділів із оригінальними англійськими текстами, що відповідають змісту тематичних розділів курсу англійської мови та узгоджуються із професійною спрямованістю навчання студентів спеціальності «Фізіотерапія». Всі тексти є у вільному доступі в інтернеті, на що є посилання в кінці тексту чи розділу. Тексти мають автентичній характер і є різного тематичного змісту та невеликі за обсягом. Це дає студентам можливість навчатися певним видам читання: аналітичному, проглядовому, критичному - та поширити свій словниковий запас типовими фразами, стимулює розумову активність та тренує студентів у рецептивному і продуктивному мовленні.

Тематичний текстовий матеріал посібника спрямований на ознайомлення студентів з майбутньою професією ерготерапевта, а також сприяє розвитку навичок психолінгвістичного аналізу загально наукових медичних текстів.

Крім того, текстові матеріали дозволяють студентам отримувати певний обсяг професійних знань, який не обмежується лінгвістичними відомостями та розвивати мовленнєві професійні компетенції:

– розширити свій словниковий запас;
– повторити граматичні явища, передбачені програмою;
– розвивати вміння та навички розуміння іншомовного тексту;
– навчатися використовувати функціональну професійну мову: формувати навички використання у своєму мовленні конструкцій для висловлювання своєї думки, надання аргументів, та ін.;
– вільно користуватися стереотипними висловлюваннями для викладення власних думок про здоров’я, особливості професійної діяльності тощо.

За підсумками вивчення тематичних розділів посібника викладач може створити підсумкові тести на перевірку у студентів знань функціональної лексики англійської мови тем, що вивчаються та граматичний матеріал в обсязі, передбачений програмою курсу.

Крім того, спеціальні підсумкові завдання, які викладач створює, враховуючи мовленнєвий рівень групи або певних груп студентів, можуть контролювати певні професійно вагомі іншомовні вміння і навички студентів, як то читати англомовні тексти відповідного рівня складності; висловлюватися в письмовій формі за тематикою курсу із вживанням засвоєної лексики та граматичного матеріалу; розуміти англомовний текст відповідної складності з першого пред’явлення.

Підсумковий контроль, як правило, проводиться у режимі онлайн завдань і конференцій, що дає можливість не залежати від ускладнень умов воєнного стану.

В результаті можна зробити висновок, що систематичне та послідовне онлайн навчання студентів можливе і досить ефективне при розумінні стратегії і володінні тактикою формування знань і компетенцій. Сучасна педагогічна практика в частині викладання іноземних мов – це симбіоз традиційних, але перевірених досвідом формальних концепцій навчання студентів та неформальних технологій, побудованих на широкому застосуванні ІКТ та інновацій в освітньому процесі. Вивчення іноземних мов на теренах віртуального простору отримало прихильність як серед викладачів іноземних мов, так і серед студентів, що пов'язано із високим ступенем зручності і ефективності такої організації навчання, адаптивності, одночасної автономності і взаємоузгодженості із іншими сферами життєдіяльності здобувачів знань і викладачів. Відповідно, подальші дослідження мають бути зорієнтовані на вдосконалення практики цифрового навчання студентів, а також розробку методів збалансованого застосування традиційних і прогресивних методик викладання іноземних мов у ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байдак Л. І. Методичні аспекти навчання студентів анотуванню та реферуванню професійно-орієнтованих текстів
2. URL: http://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/2725/1B2.pdf (дата звернення: 08.12.2022).
3. Вороніна К.В. Основи перекладацького анотування та реферування текстів різних типів і жанрів : навчальний посібник / К.В. Вороніна – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 120 с.
4. Гребінник Г.Ю. Анотування та реферування англійською мовою загальнонаукової та фахової літератури / Г.Ю. Гребінник, Г.І. Дідович, Г.В. Комова – Х. : НТУ «ХПІ», 2010. – 192 с.
5. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій : Навч. метод. посібник для студ. мовних спец. осв. кваліф. рівня «магістр» / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2011. – 344 с.
6. Петько Л. В. Дистанційне навчання. Військовий стан. Викладач – Студент - Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 року. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – С.342-347
7. Робоча програма з навчальної дисципліни Іноземна мова за професійним спрямуванням. Підготовки магістра галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» / Гордієнко О.В., Неруш А.В., Соляненко О.Л.– Запоріжжя: ЗДМУ, 2021.–17 с.

8. Сандул О. Застосування інноваційних технологій у процесі реферування літератури з метою створення якісних інформаційних ресурсів. Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 2013. Вип. 37. С.265-275. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2013_37_26 (дата звернення: 06.12.2022).
9. Сторожук С., Тарнопольський О., Бредбієр П. Зміни парадигм навчання в історії методики викладання іноземних мов: з XIX сторіччя до наших днів. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2019. № 1(17). С. 200–207.
10. Тарнопольський О. Три головних парадигми у викладанні іноземних мов у XXI сторіччі: пролегомени до створення єдиного підходу до їх навчання. Іноземні мови. 2019. № 2(98). С. 3–9.
11. Halliday M.A.K., Hasan R. Cohesion in English. – London : Longman, 1976. – 392 p.
12. Kumaravadivelu B. Beyond methods: Macrostrategies for language teaching. New Haven and London : Yale University Press, 2003. 339 p.
13. Tarnopolsky O. Constructivist blended learning approach to teaching English for specific purposes. London : Versita, 2012. 254 p.

Ворона Ю. В.,
вчитель англійської мови
Синельниківський ліцей №1
yuliyavor1@gmail.com

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ АНГЛОМОВНИХ ВОЛОНТЕРІВ У РАМКАХ МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЄКТУ GOCAMP

Публікація актуалізує питання вмотивованості учнів у вивченні англійської мови та висвітлює переваги участі у Міжнародних проєктах, метою яких є популяризація іноземної мови серед молоді. Робота містить огляд досвіду роботи вчителя англійської мови в рамках Міжнародного проєкту "GoCamp", ініційованого ГО "Global Office, із залученням англомовних волонтерів.

Ключові слова: ключова компетентність, інтегрований підхід, проєктна діяльність, гейміфікація, міжнародна волонтерська програма, методика CLIL.

The publication updates the issue of students' motivation in learning English and highlights the advantages of participation in international projects, the purpose of which is to popularize a foreign language among young people. The work contains an overview of the work experience of an English language teacher within the framework of the International project "GoCamp", initiated by the NGO "Global Office", with the involvement of English-speaking volunteers.

Key words: key competence, integrated approach, project activity, gamification, international volunteer program, CLIL methodology.